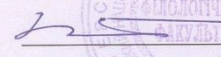
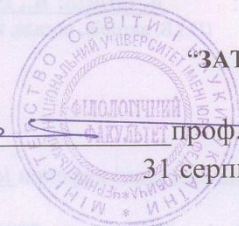

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра історії та культури української мови

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан
проф. Бунчук Б. І.
31 серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Основи мовознавчих досліджень

(назва навчальної дисципліни)

вибіркова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма Українська мова та література
(назва програми)

Спеціальність 035.01 Філологія (українська мова та література)
(вказати: код, назва)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський
(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Філологічний факультет
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни „Основи мовознавчих досліджень” складена відповідно до вимог її змісту (Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності 2015 р.) та відповідає освітньо-професійній програмі Українська мова та література, 035.01 Філологія (українська мова та література), 03 Гуманітарні науки.

Розробники: д. філол. н., проф. Ковтун А. А.
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджено на засіданні кафедри *історії та культури української мови*

Протокол № 1 від “30” серпня 2021 року

Схвалено методичною радою *філологічного факультету*

Протокол № 1 від 31 серпня 2021 року

Голова методичної ради філологічного факультету

(підпис)

(Антофійчук А.М.)
(прізвище та ініціали)

© _____, 20__ рік
© _____, 20__ рік

1. Курс „Основи мовознавчих досліджень” покликаний ознайомити зі стратегією і тактикою проведення наукових лінгвістичних досліджень під час залучення третьокурсників до планомірної науково-дослідної діяльності, яка передбачає на третьому і четвертому курсах захисти курсових робіт та магістерської роботи на шостому.

Ця навчальна дисципліна забезпечує набуття нових теоретичних знань із методології лінгвістичних досліджень, висвітлює сучасний стан і перспективи лінгвістичної методології, формує вміння застосовувати на практиці різні мовознавчі методики, виробляє навички оперування загальнонауковою та лінгвістичною термінологією.

2. Мета навчальної дисципліни – підготовка студентів до здійснення науково-дослідної діяльності, що відповідає сучасним підходам до методики і технології наукової творчості й передбачає формування навичок добору, систематизації, аналізу фактологічної бази дослідження, опанування культурою роботи з науковими джерелами, вміння вдосконалити науковий текст до рівня комунікативної довершеності, навчання самостійно здійснювати науковий пошук та узагальнювати його результати

3.Пререквізити: „Вступ до спеціальності”, „Вступ до мовознавства”, „Вступ до слов'янської філології”, „Сучасна українська мова”, „Діалектологія української мови”, „Стилістика і культура української мови”, „Історія української літературної мови”, „Риторика” / „Сучасна риторична комунікація”, „Основи українського термінознавства: теорія, методика, функціонування”.

4. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких **компетентностей:**

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати спеціалізовані завдання і практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК 2. Здатність системно аналізувати головні тенденції історичного розвитку українського народу, цінувати його культурно-історичні та морально-етичні надбання, сприяти розв'язанню актуальних загальнодержавних і суспільних проблем;

ЗК 4. Здатність засвоювати і реалізовувати наукові та культурні досягнення світової цивілізації з поважним ставленням до різних культур, релігій, прав народів і людини, ідеї збереження миру;

ЗК 5. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності;

ЗК 9. Здатність до ефективного комунікування та до представлення складної комплексної інформації у стислій формі усно та письмово;

ЗК 10. Здатність самостійно аналізувати, здійснювати науковий пошук;

ЗК 13. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК 16. Здатність проводити дослідження на належному рівні.

ФК 1. Розуміти структуру філологічної науки, поділ знань на мовознавчий та літературознавчий складники, усвідомлювати специфіку кожного;

ФК 2. Демонструвати знання основних положень і концепцій у сфері теорії та історії мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, теорії комунікації, філологічного аналізу й інтерпретації тексту, уявлення про історію, сучасний стан і перспективи розвитку філології;

ФК 5. Розуміти лінгвістику як особливу науку, що вивчає структуру і функціонування мови; володіти знаннями з усіх галузей мовознавства, історії української мови та сучасної української мови;

ФК 6. Володіти мовнокомунікативними компетенціями (лінгвістичною, предметною, прагматичною, технологічною);

ФК 7. Здатність інтерпретувати інформацію в усній формі та реферувати її письмово;

ФК 11. Мати здатність оперативно засвоювати нові теорії, концепції, методики дослідження, що народжуються як у галузі філології, так і на межі різних гуманітарних наук.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Використовувати державну мову в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні;

ПРН 3. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності;

ПРН 6. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;

ПРН 7. Організувати процес свого навчання й самоосвіти;

ПРН 16. Використовувати досягнення сучасної лінгвістики для розв'язання мовних питань;

ПРН 23. Ідентифікувати і корегувати мовленнєві помилки, викликані порушенням норм спілкування як на нормативному мовному рівні, так і в результаті неврахування екстралінгвістичних умов комунікації;

ПРН 25. Використовувати сучасні електронні мережі з метою ефективної комунікації.

ПРН 26. Володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного мовознавства та літературознавства, вільно оперувати мовознавчим та літературознавчим матеріалом;

ПРН 33. Робити висновки на основі аналізу конкретних наукових досліджень, літературних творів, беручи до уваги різні наукові погляди та літературні і мовознавчі явища;

ПРН 35. Використовувати різні методи і методики наукового дослідження мовного та літературного матеріалу із застосуванням сучасної методології;

ПРН 36. Використовувати в своїй діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології;

ПРН 39. Критично оцінювати набутий досвід з позицій останніх досягнень філологічних наук та соціальної діяльності.

Студент повинен знати

- основну інформацію про методику, технологію та організацію науково-дослідницької роботи;
- основні напрямки та етапи роботи над науково-дослідницькою працею;
- основні вимоги до оформлення тексту наукової роботи

Студент повинен уміти

- здійснювати пошук наукової літератури та її ефективне опрацювання;
- збирати мовний матеріал та здійснювати його систематизацію, класифікацію та інтерпретування;
- готувати якісні тексти наукового стилю (писати та оформлювати реферати, курсові роботи, готувати доповіді на наукові конференції тощо).

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5	3	90	14	16			56	4	залік
заочна	3	5	3	90	4	4			74	8	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Специфіка науково-дослідницької діяльності												

Тема 1. Наука як сфера людської діяльності. Наукова комунікація як форма існування й поширення наукової інформації. Еволюція лінгвістичної думки в Україні.	6	1	1	-	2	2	4	-	1	-	-	3
Тема 2. Підготовка й атестація наукових та навчально-педагогічних кадрів. Організація науково-дослідницької діяльності студентів.	4	1	1	-	-	2	5	-	-	-	2	3
Тема 3. Академічна доброчесність, попередження й виявлення плагіату. Антиплагіатні програми.	4	1	1	-	-	2	4	1	-	-	-	3
Разом за ЗМ 1	14	3	3	-	2	6	13	1	1	-	2	9
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Загальна методологія наукової творчості. Методологія лінгвістичних досліджень											
Тема 4. Методологія та методи сучасного наукового дослідження. Системний підхід у лінгвістиці. Методики і процедури лінгвістичного аналізу.	7	2	1	-	-	4	7	1	-	-	-	6
Тема 5. Метамова лінгвістичного дослідження. Елементи графічної метамови у	6	1	1	-	-	4	8	-	-	-	2	6

лінгвістичних студіях.													
Тема 6. Планування роботи, її джерела.	6	1	1	-	-	4	7	-	1	-	-	6	
Разом за ЗМ 2	19	4	3	-	-	12	22	1	1	-	2	18	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 3. Курсова, дипломна, магістерська роботи: написання, оформлення, захист												
Тема 7. Збір теоретичної інформації. Бібліографія.	8	1	1	-	-	6	9	1	-	-	-	8	
Тема 8. Дисертація та автореферат як важливі джерела наукової інформації.	7	1	1	-	-	5	8	-	-	-	2	6	
Тема 9. Правила підготовки огляду історії дослідження мовознавчої проблеми.	16	2	3	-	-	11	14	-	1	-	-	13	
Тема 10. Курсова і магістерська роботи як кваліфікаційні дослідження. Написання тексту курсової (магістерської) роботи.	21	2	3	-	2	14	19	1	-	-	2	16	
Тема 11. Підготовка до захисту і захист наукової роботи.	5	1	2	-	-	2	5	-	1	-	-	4	
Разом за ЗМ 3	57	7	10	-	2	38	55	2	2	-	4	47	
Усього годин	90	14	16	-	4	56	90	4	4	-	8	74	

5.3.Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми
1	Наука як сфера людської діяльності. Наукова комунікація як форма існування й поширення наукової інформації. Еволюція лінгвістичної думки в Україні.
2	Підготовка й атестація наукових та навчально-педагогічних кадрів. Організація науково-дослідницької діяльності студентів.

3	Академічна доброчесність, попередження й виявлення плагіату. Антиплагіатні програми.
4	Методологія та методи сучасного наукового дослідження. Системний підхід у лінгвістиці. Методики і процедури лінгвістичного аналізу.
5	Метамова лінгвістичного дослідження. Елементи графічної метамови у лінгвістичних студіях.
6	Планування роботи, її джерела.
7	Збір теоретичної інформації. Бібліографія.
8	Дисертація та автореферат як важливі джерела наукової інформації.
9	Правила підготовки огляду історії дослідження мовознавчої проблеми.
10	Курсова і магістерська роботи як кваліфікаційні дослідження. Написання тексту курсової (магістерської) роботи.
11	Підготовка до захисту і захист наукової роботи.

5.4. Зміст завдань для самостійної роботи

	Назва теми
1.	Ознайомлення з основними лінгвістичними школами України.
1.	Підготовка картотеки фактичного матеріалу за обраною темою наукового дослідження.
1.	Укладання словничка мовознавчих термінів з обраної теми наукового дослідження.
1.	Підготовка титульної сторінки та укладання списку літератури з обраної теми наукового дослідження.
1.	Формулювання обов'язкових елементів вступу наукового дослідження.
1.	Підготовка огляду історії вивчення обраної наукової проблеми.
1.	Укладання однієї із класифікацій, побудованої на зібраному фактичному матеріалі та є частиною практичного розділу курсової роботи студента.

Індивідуальні завдання

1. Підготовка презентації на одну із тем курсу (за вибором).
2. Укладання словничка мовознавчих термінів з обраної теми наукового дослідження.
3. Огляд історії вивчення наукової проблеми (за вибором). Загальні правила підготовки огляду.

6. Методи навчання

У роботі використовуємо словесні, наочні та практичні методи навчання, зокрема: лекцію, пояснення, розповідь, бесіду, спостереження, ілюстрацію, демонстрацію, практичні роботи і вправи. Залежно від типу пізнавальної діяльності, застосовуємо методи інформаційно-рецептивний (розвиток уваги), репродуктивний (закріплення знань,

формування вмінь та навичок, розвиток пам'яті, мовлення), проблемний (розвиваємо логічне мислення, формуємо інтерес до навчальної роботи), евристичний (формуємо вміння самостійно здобувати знання, сприяємо розвитку логічного мислення, виховуємо інтерес до науково-пошукової діяльності), дослідний (розвиток здібності до творчої діяльності).

7. Система контролю та оцінювання

Діагностика знань, умінь та навичок студента – це комплекс результатів проведення поточного та підсумкового контролю знань.

Формами і засобами контролю знань студента впродовж семестру є тестування, усне й письмове опитування (перевірка плану-проспекту курсової роботи, картотеки фактичного матеріалу, укладеного словничка мовознавчих термінів, планів та реферування наукових праць, написання самостійної та контрольної робіт), оцінювання оформленої титульної сторінки, частини теоретичного і практичного розділів, списку використаної літератури, перевірка презентацій із результатами виконання дослідницько-творчого завдання, оцінювання захисту частини курсової роботи.

Формою підсумкового контролю є залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Зараховано / 90 -100 балів / А

Здобувач у повному обсязі опанував програмний матеріал, має глибокі теоретичні знання з усіх тем курсу, самостійно і правильно використовує їх відповідно до завдань своєї наукової діяльності, виявляє повне розуміння лінгвістичної термінології, лінгвістичних шкіл та напрямів, уміє правильно визначити актуальність і наукову новизну наукової роботи, сформулювати мету і завдання свого дослідження, відібрати й проаналізувати потрібну інформацію та фактичний матеріал для реалізації плану своєї наукової роботи, умотивовано застосовує загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, здатний робити аргументовані висновки, критично оцінити лінгвістичну інформацію, толерантно ставиться до наукової думки, що не збігається з його, володіє відмінними навичками усної та писемної форми презентації результатів свого дослідження. Написаний текст дослідження є цілком оригінальним. У викладі матеріалу автор припускається кількох дрібних (1–3) неточностей, які не впливають на правильність загальних висновків.

Зараховано / 80-89 балів / В

Здобувач виконав усі обов'язкові завдання програмного матеріалу, має досить добрі теоретичні знання з усіх тем курсу, уміє самостійно використовувати їх у своїй науковій діяльності, виявляє розуміння лінгвістичної термінології, лінгвістичних шкіл та напрямів, уміє визначити актуальність і наукову новизну наукової роботи, сформулювати мету і завдання свого дослідження, відібрати й проаналізувати потрібну інформацію та фактичний матеріал для реалізації плану наукової роботи, схарактеризувати багато

мовознавчих джерел, актуальних для його наукової роботи, застосувати загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зробити правильні висновки, демонструє досить добрий рівень культури усного й писемного наукового мовлення. Для тексту дослідження характерний високий ступінь оригінальності. У викладі матеріалу автор припускається кількох (до 5) неточностей, які легко може виправити.

Зараховано / 70-79 балів / С

Здобувач виконав обов'язкові завдання програмного матеріалу, має добрі теоретичні знання з тем курсу, уміє використовувати їх у своїй науковій діяльності, загалом виявляє розуміння основної лінгвістичної термінології, лінгвістичних шкіл, спроможний сформулювати актуальність наукової роботи, визначити мету та головні завдання свого дослідження, відібрати й проаналізувати основну інформацію та фактичний матеріал для реалізації плану наукової роботи, схарактеризувати основні мовознавчі джерела, актуальні для наукової роботи, застосувати певні методи дослідження, сформулювати основні висновкові положення, загалом володіє навичками презентації результатів свого дослідження та демонструє добрий рівень культури усного й писемного наукового мовлення. Написаний текст дослідження можна вважати оригінальним за окремими винятками. У викладі матеріалу автор припускається кількох (більше 7) неточностей, більшість з яких може виправити.

Зараховано / 60 - 69 балів / D

Здобувач виконав 70 % обов'язкових завдань програмного матеріалу, спроможний репродуктивно відтворити частину навчального матеріалу, виявляє певне розуміння основної лінгвістичної термінології, лінгвістичних шкіл та напрямів, уміє сформулювати актуальність, мету і завдання свого дослідження з підказками викладача, для реалізації плану наукової роботи не відбирає всієї потрібної інформації та фактичного матеріалу, неглибоко характеризує мовознавчі джерела, актуальні для його наукової роботи, має досить загальне уявлення про методи наукових досліджень, застосує на практиці лише окремі з них, робить поверхові, часто абстрактні, а іноді й нелогічні висновки, володіє посередніми навичками презентації результатів свого дослідження, виявляє задовільну культуру усного та писемного наукового мовлення. Чимало частин написаного тексту дослідження є запозиченими з чужих праць. Автор припускається багатьох (більше 10) неточностей (фактичних, мовленнєвих та ін.) у викладі матеріалу, частину з яких спроможний виправити.

Зараховано / 50 - 59 балів / E

Здобувач виконав 50 % обов'язкових завдань програмного матеріалу, спроможний репродуктивно відтворити певну частину навчального матеріалу, виявляє досить посереднє розуміння основної лінгвістичної термінології, лінгвістичних шкіл та напрямів, формулює актуальність, мету і завдання свого дослідження лише з допомогою викладача, для реалізації плану наукової роботи неспроможний відібрати важливу інформацію, пропускає багато потрібного фактичного матеріалу, примітивно характеризує мовознавчі джерела, актуальні для його наукової роботи, має елементарне уявлення про методи наукових досліджень, причому не вміє застосувати їх на практиці, часто робить нелогічні

висновки, незграбно презентує результати свого дослідження, виявляє задовільну культуру усного та писемного наукового мовлення. Велика частина написаного тексту дослідження є запозиченням із чужих праць. Автор припускається багатьох (більше 15) неточностей (фактичних, мовленнєвих та ін.) у викладі матеріалу, більшість з яких неспроможний виправити.

Незараховано / 35 - 49 балів / FX

Здобувач виконав 30 % обов'язкових завдань програмного матеріалу, спроможний репродуктивно відтворити досить незначну частину навчального матеріалу, виявляє нерозуміння більшої частини лінгвістичної термінології, лінгвістичних шкіл та напрямів, не здатний самостійно сформулювати актуальність, мету і завдання свого дослідження, не вміє знайти актуальної інформації для реалізації плану наукової роботи, зібрати потрібний фактичний матеріал, на якому можна здійснити об'єктивне дослідження, не має достатнього для написання курсової роботи мінімуму знань про методи наукових досліджень, виявляє незадовільну культуру усного та писемного наукового мовлення. Досить велика частина написаного тексту дослідження є запозиченням із чужих праць. Студент раз у раз припускається неточностей (фактичних, мовленнєвих та ін.) у викладі матеріалу, які неспроможний виправити.

Незараховано / 0 - 34 балів / F

Здобувач виконав менше 30 % обов'язкових завдань програмного матеріалу, може назвати одну-дві лінгвістичні школи та напрями, але не вміє пояснити їх ролі та місця в загальному мовознавчому процесі, не орієнтується в методах наукових досліджень, не спроможний дати визначення лінгвістичних термінів, поданих у науковому тексті, який пропонує викладач, не може репродуктивно відтворити й частини навчального матеріалу, не здатний знайти потрібних мовознавчих джерел, актуальних для його дослідження, і написати науковий текст. В усному мовленні студент виявляє незадовільну мовну культуру.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно)

		з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Критерії оцінювання презентацій

Електронна презентація (лат. praesento – передаю, англ. presentation – подання, вистава) наукового тексту – спосіб подання наукової інформації за допомогою мультимедіа-можливостей (зображення, звуку, відео), набір картинок-слайдів на певну тему, які сприяють зоровому, слуховому, кінестетичному сприйняттю інформації.

Мета презентації – поглибити сприйняття інформації, залучити реципієнта до активного її засвоєння; підвищити інформативність та ефективність повідомлення; формувати в студентів навички аналізу матеріалу та публічного представлення результатів дослідження.

Оцінювання презентації за наслідками її створення та представлення (виступу).

Оцінка „*відмінно*” ставиться за презентацію, яка відповідає змісту темі дослідження; хід дослідження представлений точно і логічно; тему розкрито повно й різнобічно; інформація ретельно структурована: заголовки лаконічні, використано таблиці, діаграми, схеми й ілюстрації; дотримані всі вимоги щодо технічного й естетичного оформлення роботи й орфографічного стандарту, графіка органічно доповнює текст; наявні електронний (на зовнішньому носіїві CD-RW або DVD-RW) та роздрукований кольоровий роздавальний матеріал презентації.

Оцінка „*добре*” виставляється за наявності незначних недоліків у виконанні презентації та її оформленні.

Оцінка „*задовільно*” виставляється за наявності суттєвих недоліків у виконанні презентації, окремих недоліків у її оформленні.

Оцінка „*незадовільно*” виставляється через повну невідповідність вимогам щодо обсягу (12-18 слайдів (powerpoint), оформлення та викладу змісту презентації.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)											Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2			Змістовий модуль № 3						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
2	2	6	2	3	5	5	10	10	10	5	40	100

Т 1, Т 2...Т11- теми змістових модулів

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Усне й письмове опитування, (укладання плану-проспекту курсової роботи, картотеки фактичного матеріалу, словничка мовознавчих термінів, планів та реферування наукових праць, написання самостійної та контрольної робіт), оцінювання оформленої титульної сторінки, частини теоретичного і практичного розділів, списку використаної літератури, перевірка презентацій із результатами виконання дослідницько-творчого завдання, оцінювання захисту частини курсової роботи.

9. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Специфіка науково-дослідницької діяльності

Тема 1. Наука як сфера людської діяльності. Наукова комунікація як форма існування й поширення наукової інформації. Еволюція лінгвістичної думки в Україні (лекція і практичне заняття).

Сутність наукового пізнання, знання та наукового дослідження. Етапи становлення й розвитку науки. Наукознавство як система знань. Еволюція лінгвістичної думки в Україні.

Тема 2. Підготовка й атестація наукових та навчально-педагогічних кадрів. Організація науково-дослідницької діяльності студентів (лекція і практичне заняття).

Наукові напрями і школи в українському мовознавстві. Пріоритетні напрями сучасного українського мовознавства.

Тема 3. Академічна доброчесність, попередження й виявлення плагіату. Антиплагіатні програми (лекція і практичне заняття).

Загальні поняття академічної доброчесності. Основні види порушень академічної доброчесності. Академічна відповідальність за порушення академічної доброчесності. Антиплагіатні програми.

Змістовий модуль 2. Загальна методологія наукової творчості. Методологія лінгвістичних досліджень

Тема 4. Методологія та методи сучасного наукового дослідження. Системний підхід у лінгвістиці (лекція і практичне заняття).

Методики і процедури лінгвістичного аналізу. Загальнонаукові методи (індукція і дедукція; аналіз і синтез). Лінгвістичні методи (описовий, порівняльно-історичний, зіставний, структурний тощо). Методика лінгвістичного аналізу.

Тема 5. Метамова лінгвістичного дослідження. Елементи графічної метамови у лінгвістичних студіях (лекція і практичне заняття).

Загальне поняття метамови. Основні ознаки. Метамова у лінгвістичних дослідженнях.

Тема 6. Планування роботи, її джерела (лекція і практичне заняття).

План курсової роботи як перший крок до написання курсової роботи. Основні функції плану. Джерела курсової роботи.

Змістовий модуль 3. Курсова, дипломна, магістерська роботи: написання, оформлення, захист

Тема 7. Збір теоретичної інформації. Бібліографія (лекція і практичне заняття).

Принципи і шляхи роботи над історією та теорією питання. Прийоми опрацювання наукової літератури. Загальні вимоги до оформлення бібліографії.

Тема 8. Дисертація та автореферат як важливі джерела наукової інформації (лекція і практичне заняття).

Дисертація (наукова монографія) та специфіка роботи з ними. Автореферат дисертації як важливе джерело наукової інформації. Композиція, структурні й лінгвостилістичні особливості.

Тема 9. Правила підготовки огляду історії дослідження мовознавчої проблеми (лекція і практичне заняття).

Композиція наукової роботи. Вимоги до структурних елементів кваліфікаційної роботи. Загальні вимоги до підготовки теоретичного розділу роботи.

Тема 10. Курсова і магістерська роботи як кваліфікаційні дослідження. Написання тексту курсової (магістерської) роботи (лекція і практичне заняття).

Кваліфікаційна робота як форма підсумкової атестації студентів. Визначення актуальності і новизни роботи. Формулювання мети й завдань роботи. Співвідношення теми і мети роботи. Узгодження мети й завдань дослідження. Типові групи завдань лінгвістичної розвідки. Об'єкт і предмет наукового дослідження наукової роботи.

Тема 11. Підготовка до захисту і захист наукової роботи (лекція і практичне заняття).

Підготовка до публічного захисту наукової роботи. Композиційно-логічна побудова усної наукової доповіді. Електронна презентація наукового виступу.

10. Рекомендована література

10.1. Базова

1. Арешенков Ю.О. Основи лінгвістичних досліджень : матеріали до спецкурсу для студентів філол. спец. Кривий Ріг : КрДПУ, 2006. 50 с.
2. Богдан С. К. Методи й методика лінгвостилістичних досліджень : методичні рекомендації для слухачів і керівників секції української мови. Луцьк, 2011. 28 с.
3. Загнітко А.П. Сучасні лінгвістичні теорії. Донецьк : ДонНУ, 2006. 338 с.
4. Кульбабська О. В. Основи мовознавчих досліджень : модульний курс : навч. посіб. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 344 с.
5. Мазур О. В., Подвойська О. В., Радецька С. В. Як написати наукову роботу: від реферату до дисертації : навч. посіб. з основ наукових досліджень для студентів філологічних спеціальностей. Херсон : Олді-плюс, 2018. 176 с.
6. Мазур О. В., Подвойська О. В., Радецька С. В. Основи наукових досліджень : посіб. для студ. філолог. спец. Вінниця : Нова книга, 2013. 120с.
7. Семотюк О. Л. Сучасні технології лінгвістичних досліджень : навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2011. 149 с.
8. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2004. 240 с.
9. Шейко В. М., Кушнаренко Н. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: підручник. Київ : Знання-Прес, 2002, 295 с.

10.2. Допоміжна

1. Перебийніс В. І. Статистичні методи для лінгвістів : посібник. Вінниця : Нова Книга, 2013. 176 с.
2. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
3. Сучасні методи дослідження мови : курс лекцій / укл. М. М. Попович. Чернівці : ЧНУ, 2010. 156 с.
4. Основи наукового дослідження мовної культури соціуму : навчальний посібник / Л. Струганець, О. Бобесюк, О. Веремчук, І. Заліпська; за ред. Л. Струганець. Тернопіль : Вектор, 2015. 164 с.
5. Білецький А. О. Основні методи дослідження в сучасному мовознавстві. *Вибрані твори*. Київ : Вид. дім Д. Бураго, 2012. С. 213–216.
6. Белова А.Д. Лінгвістичні перспективи і прогнози у XXI столітті. Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи. Київ : Логос, 2006. № 1. С. 22–32.
7. Сахарчук Л.І. Методологія комунікативних досліджень. Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ Прикарпатського нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2006. 214 с.
8. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
9. Борисенко Н. Д. Методика проведення наукових досліджень : навч.-метод. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2010. 64 с.
10. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень : конспект лекцій. Київ : Академія, 2004. 208 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Глущенко В. А. Лінгвістичний метод і його структура. *Мовознавство*. 2010. № 6. С. 32–44. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/MoZn_2010_6_5%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/MoZn_2010_6_5%20(3).pdf) (дата звернення: 05.10.2020).
2. Методи лінгвістичних досліджень : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун.-т. імені Павла Тичини / упорядник: Н. А. Цимбал. Умань : Візаві, 2019. 106 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/4874/3/%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%9E%D0%9D%D0%94%20%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%BA.pdf> (дата звернення: 02.10.2020).
3. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. Тернопіль, 2014. 272 с. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/11808/1/%D0%9C%D0%9B%D0%94.pdf> (дата звернення: 14.10.2020).
4. Основи наукових досліджень у лінгвістиці : навчально-метод. посіб. / Мартинюк А. П. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. 40 с. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/6795/2/ond.pdf> (дата звернення: 17.10.2020).